

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

ל' שבט התשפ"א

שנה ה'

ראש חודש אדר

פרשת משפטים

שבת שקלים

גיליון 370

אין לקרוא גיליון זה בעת התפילה

זמני השבת

4:55	הדלקת הנרות:
5:10	מנחה וקבלת שבת:
9:30	פירות טיש:
6:06	עלות השחר:
7:18	נץ החמה:
8:00	דף היומי:
9:00	שחרית:
9:46 - 9:10	סופ"ז ק"ש:
12:15	הצות:
12:45	מנחה גדולה:
5:00	מנחה וסעודה ג':
6:04	מוצאי שב"ק:
6:26	מוצאי שב"ק - ר"ת:
7:10	אבות ובנים:
8:10	דף היומי מוצ"ש ק:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגיליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט צ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

השוחד יעוור

איסור לקיחת שוחד מוזכר בתורה שלש פעמים. הראשונה שבהן היא בפרשתנו, פרשת משפטים: "ושוחד לא תקח כי השוחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים". עוד נאמר האיסור בספר דברים (טז, יט): "לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים". ועוד נאמר שם (כז, כה): "ארור לוקח שוחד להכות נפש דם נקי". בנוסף לכך, מוכיחים הנביאים פעמים רבות על איסור חמור זה ומדרשי חז"ל רבים עוסקים בחומרתו של עוון זה. כגמרא נאמר ש"תיפח נפשם של מקבלי שוחד" (כתובות קה ע"ב). ועוד אמרו (ב"ב ט, ב): "אמר ר' יצחק כל דיין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם". במדרש משלי (פרשה א) הוסיפו חז"ל: "כך כל מי שנוטל שוחד אין בידו כלום, ומאבד את הממון, ובסוף הוא מאבד נפשו".

הגאון הקדוש ר' אברהם יהושע העשיל מאפסא זיע"א היה דיין גדול ומפורסם בעיר אפסא ובכל סביבותיה. כולם ידעו שר' אברהם יהושע הוא דיין שדן דין אמת לאמיתו והוא לא מפחד משום אדם שבעולם, ולכן פעמים רבות הוא חייב בדין גם אנשים עשירים ומכובדים מאוד ולא חשש מהם כלל.

בעיר אפסא היה עשיר אחד שרימה וגזל את שותפו לעסק בסכומי עתק, ולכן הלך אותו שותף והזמין את אותו עשיר לדון דין תורה לפני ר' אברהם יהושע. העשיר ידע היטב שהצדק עם שותפו ואם הם יגיעו לדון לפני ר' אברהם יהושע, הרב בודאי יחייב אותו לשלם לשותפו כסף רב מאוד. חשב העשיר בליבו מה יוכל לעשות כדי לזכות בדין לפני ר' אברהם יהושע, ומצא עצה לעצמו, "אם אצליח לשחד את הרב בכסף רב בודאי הוא ילך לטובתי בדין ויפטור אותי מלשלם כסף לשותף שלי". אלא שהדבר לא היה כל כך פשוט, כי העשיר ידע שר' אברהם יהושע צדיק וישר ואם הוא ימסור לידו מעטפה של כסף בודאי שהוא לא יסכים לקבל אותה, וכיצד אם כן יצליח לשחד את הרב?

העשיר חקר אחר מנהגיו של ר' אברהם יהושע, מאיזה דלת הוא נכנס לבית הדין, איפה בדיוק הוא יושב וכדומה, והתברר לו שיש לר' אברהם יהושע מעיל אחד עבה עם פרווה מחממת שאיתו הוא מגיע מביתו לבית הדין בגלל הקור הגדול שבחוץ, וכשהוא נכנס לבית הדין הוא תולה אותו בכניסה לבית הדין, ולאחר מכן הוא נכנס לחדר הדיינים.

החליט העשיר להמתין בכניסה לבית הדין עד שר' אברהם יהושע יתלה שם את מעילו ויכנס לחדר הדיינים ולאחר מכן להסתמך בכיס מעילו מעטפה גדולה עם הרבה כסף, ולצורך למעטפה מכתב שבו הוא יכתוב שהכסף הזה ניתן לרב במתנה והוא מבקש לפטור אותו בדין מכל תשלום. "כשהרב יחזור לביתו, הוא ילבש את המעיל ובודאי ישמח מאוד לגלות שיש בכיס מעילו מעטפה עם הרבה כסף, ואחר כך הוא יקרא את המכתב המצורף למעטפה, ובאופן זה הוא יזכה אותו בדין", חשב העשיר.

ביום שנקבע לעשיר לבוא לבית הדין הוא הגיע עם מעטפת הכסף, וכפי שתכנן לעשות - כך עשה. הוא המתין בכניסה לבית הדין ולאחר שראה שר' אברהם יהושע תלה בכניסה את מעילו מיד הזדרז להכניס לכיס מעילו של הרב את המעטפה בלי שאף אחד ישים לב, ולאחר מכן נכנס גם הוא לבית הדין. עמדו העשיר ושותפו לפני ר' אברהם יהושע והמתינו שהרב יתחיל בדיון, אך פתאום הרגיש ר' יהושע שדעתו מבובלת והוא לא מצליח להזכר בשום הלכה מכל ההלכות הרבות שהוא למד במשך כל כך הרבה שנים. ר' אברהם לא הבין מה קורה לו, ומשראה שהוא לא מצליח להזכר בשום הלכה הורה לעשיר ולשותפו ללכת כעת לביתם ולבוא לפניו שוב מחר.

גם בדיינים האחרים שבאו לפני ר' אברהם יהושע לאחר מכן במשך אותו יום הוא לא הצליח להזכר בשום הלכה, ולא ידע מה לפסוק בשום דין. ר' אברהם יהושע הצטער על כך מאוד ולא ידע מה לעשות. הקב"ה השכיח מר' אברהם יהושע ברגע אחד את כל התורה שהוא למד מתוך עמל ויגיעה במשך שנים רבות, והוא לא הצליח להבין מדוע ולמה הקב"ה עשה לו זאת. מגודל הצער שהיה לו החליט ר' אברהם יהושע לחזור לביתו. בכניסה לבית הדין הוא לקח את מעיל החורף שלו ולבש אותו, ומיד החל להרגיש גירודים בכל גופו - דבר שהוסיף לו צער על צער.

ה' האיר את עיניו של ר' יהושע למשמש בכיס מעילו, ופתאום הוא מצא בכיס מעטפה גדולה מלאה כסף. יחד עם המעטפה הוא גם מצא את המכתב שבו כתוב שכסף זה ניתן לו במתנה מאותו עשיר, והוא מבקש מהרב להוציא אותו זכאי בדין ולפטור אותו מתשלום. הרב הזדעזע, "הרי זהו שוחד ויש איסור חמור ביותר לקבל שוחד חס ושלום", חשב בליבו, "כעת אני מבין מדוע פתאום שכחתי את מה שלמדתי, כיון שהתורה אומרת 'כי השוחד יעוור עיני חכמים', והכוונה היא שמי שיקבל שוחד יהיה עיוור מהתורה ולא יצליח לזכור שום דבר מכל מה שלמד".

ר' אברהם יהושע השליך מידי את המעטפה ומיד הרגיש כיצד שוב הוא נזכר בכל מה שהוא למד בתורה. כל זמן שהמעטפה של השוחד היתה בכיס מעילו היא גרמה שה' ישכיח לו את כל הלימוד, ועכשיו שהוא הוציא אותה והשליך אותה מידי, מיד ה' החזיר לו את כל תלמודו. מיד צוה ר' אברהם יהושע את שמש שלו לקרוא לבית הדין את אותו עשיר ונזף בו בחומרה גדולה על המעשה הרע שעשה. הרב הוסיף להסביר לעשיר עד כמה חמור עוון הגזל ושיכנע אותו לשלם לשותף שלו את כל הכסף שמגיע לו, ובזכות זה ה' יהיה בעזרו וישפיע לו שפע רב. וכדברי הרב עשה העשיר וקיבל את הדין באהבה ובשמחה.

תנה רבנו: ושוחד לא תקח - אינו צריך לומר שוחד ממון, אלא אפילו שוחד דברים נמי אסור, מדלא כתיב בצע לא תקח. היכי דמי שוחד דברים? כאותו מעשה בשמואל שהיה עובר במעבורת צרה ובא אדם אחד ונתן לו את ידו (לעזור לו לצאת מן המעבורת). אמר לו: מה מעשיך פה אמר ליה: דין יש לי בפניך. אמר לו: פסול אני לך לדין. אמרימר היה יושב ודן דין ופרחה ועלתה נוצה על ראשו. בא אדם אחד ונטלה. אמר לו (אמרימר): מה מעשיך? אמר לו: דין יש לי בפניך. אמר לו: פסול אני לך לדין.

כאן המקום להעיר, שאיסור קבלת שוחד אינו רק על דיין מקצועי קבוע וממונה, אלא על כל סוגי היושבים בדין, גם הדין בפשרה, גם הדין על דרך הקנס, וכל מי שמעורב בדין כלשהו. יתירה מזו, איסור קבלת שוחד הוא גם ע"י ראשי הציבור. וכבר פסק הרמ"א בשו"ע (ח"מ, ב, א): "נוהגין בכל מקום שטובי העיר בעירן כבית הדין הגדול", והמעייך שם בהלכה פסוקה, בחומר הרב שיש שם, יראה כי אכן יש חובה שגופים ציבוריים נבחרים, שיש להם סמכויות לתקן תקנות, בענייני ממון של בני אדם, הכרוכה בנתינת ובנטילה ובהפקעה. ואין ספק שכל אלה הם גופים מעין שיפוטים, והם חייבים להתנהל ביושר כמו דיינים.

הסוּך

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם:

"לפניהם" דהיינו לגילגול הקודם, ויקבל עליו באהבה הפסק דין כי כך הוא טובתו.

ובזה יובן מש"כ בתהלים תורת ה' תמימה משיבת נפש וגו' משפטי ה' אמת צדקו יחידיו, שהמאמין בענין של "משיבת נפש" דהיינו גילגול נשמות שהנשמה משיבים לעוה"ז, אזי משפטי ה' אמת צדקו יחידיו, דאיך המשפטים אמת הלא לפעמים מי שמגיע לו ממון אינו מקבל הממון שאין לו שום הוכחה, והתי' הוא יחידיו, צריכים להביא יחידיו הגילגול האחרון והגילגול השני.

ובספר אגרא לכלה מזכיר שמי שחייבוהו ב"ד והוא משלם או מפסיד מרצון הטוב, מובטח לו שיצליח בפרנסתו כי כל זה היה לטובתו וכנ"ל, ומי שהולך בערכאות ותובע את חבירו ומרויח מזה [חוץ ממה שהממון הוא גזל גמור כמבואר להלן], לא יצליח בפרנסתו וירד מטה מטה ח"ו, עיי"ש בלשונו.

ובספר פאר הדור הביא שהחזו"א הציב לא' שמצא מעות שהדין שאינו חייב להשיבו אם אין בו סימן ואע"פ שיש לחוש שמא לא התיימש הבעל והוא יאוש שלא מדעת, מ"מ קיי"ל דאדם עשוי למשמש כיסו בכל שעה, ושאל האם יש מקום להחמיר שאולי לא מימשם בכיסו וא"כ הוי יאוש שלא מדעת ובאיסורא אתי לידיה, והשיב החזו"א דזה חשבון של גלגולים דאת"ל לא מימשם א"כ אתי בעל הממון להמוצא מפני שבגילגול הקודם היה חייב לו ממון.

ואעתיק פה דברות קודש מספר רשפי אש המלך דף ל"ח אות כ"א וזה לשונו: ידוע שה' יתברך גובה פדיון מן האדם וזהו חסדי השי"ת שפורע בממונו ויש אחד שרוצה ה' שיפסיד הממון שנגזר עליו להפסיד על ידי חולי ברופאים ורפואות, וזה דבר לא טוב מאוד שנחלה גופו וצריך תמרוקים מרורים והעלאת דם וכדומה, ויש שה' מרחם עליו ומפסיד ממנו ע"י גניבה וזה קל הרבה יותר, אך עכ"פ דבר עגמת נפש הוא מאוד ובין לילה אבד כל מעותיו ויצא נקי, וגם יודע שה עשה איש אחר ונשאר ממנו אצלו ויחרה לו עד למאוד, ונכנס בנסיון קשה לזכור שהכל מהשי"ת, ויש שה' שולח לו שריפה רח"ל ושוהף כל רכושו, וזה קל יותר מגניבה שיודע ששום אדם אינו חייב בזה, ויש שה' מגלגל שיהיה לו דינא ודינא עם אחד ומפסיד ממנו ע"י דין תורה, לא יחרה לו כל כך הואיל שהתורה חייבה אותו ויצא דינו על פי התורה, ואם יציית האיש ויקבל עליו דין התורה ירחם ה' עליו ואח"כ ירויח חזרה ריוח הגון.

וכאן המקום להעיר שאיסור חמור מאוד לילך לערכאות,

פרשת שקלים

ענין הארבע פרשיות: חז"ל הקדושים תיקנו לקרות בחודש אדר ד' פרשיות, פרשת שקלים ופרשת זכור ופרשת פרה ופרשת החודש וכולם הכנה לחג הפסח הבעל"ט, ולא מצינו בשום חג שחז"ל יתקנו הכנה כל כך גדולה כמו לפסח, ואפילו לראש השנה ויום הקדוש ימי הדין שתיקנו אמירת הסליחות וכדומה, אבל לא מצינו תקנה של קריאת התורה בברכה והפטרה רק לקראת חודש ניסן, וכ' באמרי אמת [דף ע"ו]: שבכל שנה ושנה בימי ניסן שהם ימי גאולה וחירות, נתעורר בשמים השפעה של חירות וגאולת הנפש, וכמו במצרים שכמעט שנשקעו בני' שערי סומא, וברגע האחרונה הוציאם ורוח נכון נתחדש בקרב לבבות בני ישראל, כן בכל שנה ושנה בחודש ניסן מי שרוצה באמת יכול להרגיש התעוררות של גאולה רוחני והתרוממות הנפש, ואפילו מי שאינו מרגיש כל כך כי הוא משוקע בתבלי עוה"ז מ"מ הימים הם גבוהים ונשגבים ובשמים יש התעוררות לגאולה העתידה כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, לכן תיקנו חז"ל שהאדם יכין עצמו כדבעי, ויתבונן קצת במצבו ועיי"ז יהיה כלי מוכן לקבלת השראת הקדושה.

פרשת שקלים הוא ענין של כפרת הקרבנות שמהשקלים קנו הקרבנות הבא לכפר על עונות בני ישראל, והוא ג"כ הכנה אצלנו אם נצטרך לקנות קרבנות כשיבוא משיח צדקינו יבנה ביהמ"ק במהרה בימינו, פרשת זכור הוא ענין של מחיית עמלק, דהיינו ההשפעה החיצונית שיש לכאן"א מכוחות זרים הרוצים לקרר נפש הישראלי מעבודת השי"ת "אשר קרר בדרך", וכל הרשעה כולה כעשן תכלה שהוא הכנה להתגלות מלכות שמים כמו שאומרים בתפילות של הימים הנוראים, ולאחר העבודה של סור מרע מתחיל העבודה של עשה טוב דהיינו פרשת פרה להוסיף בטהרה, שנהיה מוכנים בעצמינו לקבלת משיח, ואח"כ פרשת החודש שהוא ענין של התחדשות, לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי, וכן לענין הסנהדרין שהם יחדשו החודש לעת"ל, לכן אף שאין כ"א במדרגה להרגיש כל ענינים אלו, מ"מ צריכים לדעת שהימים האלו הם גבוהים מאוד, ובפרט בעת קריאת התורה של פרשיות אלו יתבונן בענינים אלו היטיב.

פרשת שקלים זכור ופורה הם כנגד בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, מלמטה למעלה, פרשת שקלים הוא כנגד בכל מאורך שנותן ממנו לצדקה, פרשת זכור הוא כנגד בכל נפשך דהיינו מסירת נפש לעבודת השי"ת שזה כנגד שיטת עמלק שרצו לקרר מעבודת השי"ת כמש"כ לעיל, ופרשת פרה הוא טהרת הלב כנגד בכל לבבך, כמש"כ ומל ה"א את לבבך וטהר ליבנו לעבדך באמת, ואחרי זה יש פרשת החודש שהוא התחדשות כנ"ל, [ספרי אדמור"י סלאנים].

בענין אמירת הפיוטים בארבע פרשיות [שחברן הראשונים וחלק מהם מר' אליעזר הקליר שהיה תנא] כידוע אמירתם הם סגולה גדולה ובדוקה לאריכות ימים, [ויש בזה כמה סיפורי מעשיות ואכמ"ל], ובספר קב הישר כ' וז"ל "לא יהיה קל בעיניך אמירת הפיוטים, וחיוב על כל אדם לומר הפיוטים בשמחה ובכנות הלב ובשפה ברורה, כי בכל פיוט יש סודות נפלאות, ולא יהיו הפיוטים דומה עליך כמש"כ לעיל, ופרשת פרה הוא טהרת הלב כנגד בכל לבבך, כמש"כ ומל ה"א את לבבך וטהר ליבנו לעבדך באמת, ואחרי זה שמיקל באמירת פייט [במקום שהמנהג לאמרם] ואומר שאינו חיוב כל כך לאמרם אינו מאריך ימים ח"ו, כי כל יחידים שחברו הפיוטים

ואפילו שני הצדדים הותנו ביניהם שילכו לערכאות או שעכשווים מסכימים, דעצם הדבר שהולכים לערכאות הוא חילול השם מצד עצמו, וז"ל הרמז"ס בהל' סנהדרין פרק כ"ו: כל הדין בערכאות שלהן מעפ"י שהיו דיניהם כדני ישראל, ה"ז רשע וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם, וכן נפסק בשו"ע סימן כ"ו ועיי"ש נחי' רעק"א ג"ס החש"ן שאם הוציא ממון ע"י ערכאות, הממון גזל בידו ואם קידש אשה בזה אינה מקודשת והוא פסול לעדות, ואפילו אומר איזל ואמסור אסור, אבל יכול לומר לו שאם לא ישלם ינקוט אמצעייהם המורים בלי לפרט.

עוד כתב צנעה"ט שם המשפטים ר"ת הדיינין מצווין שיעשו פשרה טרם יעשו משפט, ומיוסד על פי המבואר בשו"ע בתחילת חו"מ שיש חיוב על הדיינים להשתדל ולעשות פשרה בין הבעלי דינים ובהסכמתם לסדר הענין בלי דין תורה, ורק אם אינם מסכימים אזי יש חיוב בצדק תשפוט עמיתך, ולאמו"ל ז"ל ש"מ מהגה"ק מסאטמאר ז"ל שהיה אומר למה בתורה כתיב פרשת משפטים והדינים שבין אדם לחבירו קודם שאר המצוות, וי"א שכבר במרה נצטוו, ובשו"ע סידו חלק חושן משפט לבסוף דהיינו לאחר א"ח יו"ד ואהע"ז, אלא הענין הוא בתורה קיי"ל דרך ארץ קדמה לתורה, ולכן הדינים שבין אדם לחבירו הוא ראש וראשון, אבל בשו"ע כיון שהטור פתח את החו"מ שיש מצוה לעשות פשרה, היה אפשר לחשוב דאפשר לעשות פשרות גם באו"ח ויו"ד ואהע"ז, למשל באו"ח יחשוב שעושה פשרה שמתפלל רק שחרי"ת אבל מנחה הוא טרוד ושוכח לפעמים ר"ל, או שחלק מהל' שבת הוא שומר והחלק שקשה לו לשמור אינו שומר, או ביו"ד בהל' טהרת המשפחה הוא חושב שיש איזה דינים שאין להקפיד עליהם ח"ו וכדומה כידוע בעוה"ר דברי כפירה אלו, ולכן המתין צעל הטור והסו"ע לחלק חו"מ עד הבסוף דאך ורק בחו"מ אפשר לעשות פשרה כי בין אדם לחבירו אפשר למחול זא"ז, אבל בין אדם למקום.

כל דין שדן דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית [שבת י.]. יש לדייק מהו האמת "לאמתו" האם יש אמת שאינו לאמתו, ושמעתי בשם א' מבני הרה"ק מרוזן ז"ל שהיה מפרש "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", שלכאורה קשה להבין למה הקב"ה צריך לחדש דבר שנברא כבר, וביאר הענין שידוע מה שהקב"ה גוזר וצדיק מבטל כי הצדיק שולט בהטבע ויכול לפעול למעלה מדרך הטבע, והטבע לזה כי הצדיק מבטל עצמו לעשות רצון ה' ואין לו שום נגיעה עצמית הלא כל עצמותו הוא רק רצון ה', ממילא אם רצונו הוא לשנות הטבע נעשה זה רצון ה' כי אין כונתו לנגיעת עצמו אלא לכבוד

השי"ת, [ומשום כך מצינו שהצדיק אינו יכול לפעול בשביל עצמו כמבואר בברכות שר' יוחנן אמר אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין כי בשביל עצמו יש לו אולי איזה נגיעה, ממילא אין זה כולו רצון השי"ת], וענין ביטול זו הוא "נעשה קודם לנשמע" שעושה רצון השי"ת אף בלי הבנה, וזה הביאור המחדש בטובו בכל יום תמיד, הקב"ה מחדש הטבע בכל יום, בשביל לזה בא התשובה "מעשה בראשית" לאלו הצדיקים שאצלן המעשה הוא בראשית וקודם להנשמע, והנה דין שפוסק דין על פי השו"ע אפילו אם השכל שלו אומר אחרת, הרי הוא מבטל רצונו לרצון השי"ת והוי בבחינה נעשה קודם לנשמע, ובשביל דין כזה משנים סדרי בראשית כנ"ל, וזה הביאור כל דין שדן דין אמת "לאמתו" דהיינו לא מה שנראה אצלו כאמת אלא אמת לאמתו דהיינו לאמתו של תורה, אזי נעשה שותף להקב"ה בהנהגת הבריאה כי אצלו המעשה הוא בראשית כנ"ל.

כי תקנה עבד עברי:

יש להתבונן למה מתחיל התורה הלכות משפטים בדבר שאינו מצוי כלל, ובמדבר בודאי לא היו להם דין עבד עברי, ואפילו אח"כ לא היה מצוי כ"כ דקיי"ל דבעינן שיהא דמי מכירתו שוה לדמי גניבתו וזה לא שכיח, וי"ל לפי"ל הרמז"ן שכוון שסיים עשרת הדברות בלא תחמוד דיבר בעניני ממון, וענין לא תחמוד שיאמין שהכל מיד הקב"ה אדם נוגע במה שמוכן לחבירו אפילו כמלוא נימא, והפייסן בפייס דיום ב' דחג השבועות אומר: קרוץ מחומר מה מועילו חומד ומתאוה את שאינו שלו, זה שיש לו אינו שלו, קנין שאינו שלו למה זה הוא לו, ובעבד עברי מצינו מושג זה שהקונה עבד עברי קונה אדון לעצמו, שנאמר כי טוב לו עמך עמך במאכל ובמשתה, ואם אין לו אלא כר א' צריך ליתנו לעבדו, כל זה מוכיח דזה שיש לו אינו שלו לגמרי, אלא צריך לעשות לפי רצון הבורא, וצמלק מצואל דענין שש שנים דומה לששת ימי המעשה ובשביעית יצא חפשי כמו שבת, והדמיון לשבת מובן לפי דברינו, שיש להאמין שכל העשיות בששת ימי המעשה הכל מיד הקב"ה ע"י שמירת שבת.

אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים ונזות האשה וילדיה תהיה לאדוניו:

כזוה"ק מצואל "אדניו" זה הקב"ה שיש לו לאדם להתפלל להקב"ה שיוכה לזיווג הגון והראוי לו, וכאשר מצא הזיווג ההגון שנועד לו מן השמים, וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה, אזי האשה והילדים קדושים ומיוחדים למלכו של עולם, אבל של הולך אחר עיניו ובוחר לו הזיווג כפי תאוותו, אפשר שיעלה לגורלן זיווג שאינו שלו והילדים אינם שלו ולא תיקן מה שהיה צריך לתקן ואזי צריך לבוא עוד פעם לעוה"ז לתקן את

פרשת שקלים

היו גדולי הדור ואנשי מעשה אשר נעשו להם נסים בחייהן ובמיתותן.

ענין הקריאה של פרשת שקלים: במדרש תנחומא פרשת כי תשא איתא וזה לשונו "אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם משאני מת אין אני נזכר א"ל הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקורין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותו שעה וזוקף את ראשן, הה"ד כי תשא, שא לא נאמר אלא תשא לשון עתיד.

ענין המחצית השקל בזמן הזה: במגילה דף י"ג: איתא אמר ר"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, ותו' החת"ס עפי"ד הגמ' ברכות ז. טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקויות, והנה אחר החורבן שאבדנו כל טוב ואין לנו עבודת הקרבנות, ולא זכינו לשקול מחצית השקל, ומקיימים ונשלמה פרים שפתינו, אבל ההתבוננות וההרגשה בלב שאנו צריכים המחצית השקל בפועל, הוא כרדות בלבו של אדם ששוה מאה פעמים יותר מהעבודה בעצמו, נמצא כשקורין בתורה פרשת שקלים ומתבוננים בהקריאה ומרגישים מה שחסר לנו, יש בזה מאה פעמים מאה ככר שהוא עשרת אלפים ככר, והנה בימי המן לא היה הבית המקדש, וקיימו המצוה ע"י הקריאה, ורדות זו שהיו בלב בני ישראל, זה היה הגורם שהמן הרשע לא יצליח נגד בני ישראל, וזה מה שמסיים הגמרא היינו דתנן בא' באדר משמיעין על השקלים, אף שלא הביאו בפועל אלא בניסן, מ"מ הקריאה בלבד היה מספיק לפעול נגד המן הרשע.

סגולת המחצית השקל: ענין השקלים כתיב בתורה הוא לבטל הגנף ולהמשיך חיים, ובספרי קבלה איתא שבכדי להמשיך חיים צריכים להתפלל ביי"ג מידות של רחמים באמירת המידה של "ואמת" שהוא א' יותר מ"מות", לכן הג' תרומות למחצית השקל לקחו עבור האדנים והמשכן והתמידים שהם ר"ת אמת, ועיי"ז לא יהיה בהם נגף, והנה בפרשת שקלים שאנו קורין יש 346 אותיות שזה הגימטריא של רצון, ולכן אומרים ואני תפילתי לך ה' עת רצון דהיינו בשעה שאנו קורין "רצון" רמז להאותיות של בי תשא, אזי אני מבקשים ענני "באמת" ישעך שישלח לנו הישועה ע"י מידת אמת הרמז על הצלה מנגף כנ"ל וממשיך אריכת ימים, [תפארת בנים להגה"ק ממונקאטש].

לע"נ

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

הרה"ח ר' בנימין בייניש בן הרה"ח ר' ישראל חזנוביץ זצ"ל

ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, והכונה להיות קרוב להחכם ולחזקו ואז זוכה שהחכם ישפיע עליו רפואות וישועות.

כי יפתח איש בור [מלא] **או כי יכרה איש בור** [חסר].
כתב הגר"א להסביר החילוק בין שניהם על פי המבואר בב"ק נ. דבור חייב רק בעשרה טפחים שיש בו כדי להמית, אמנם החופר בור ט' ובא אחר וכרה א' להשלימה לעשרה ג"כ חייב כי על ידו גרם לבור של עשרה, וזה מרמז התורה בפתחת הבור כתב מלא כי שם צריכים עשרה טפחים, אבל על הכרייה שפעמים שחייב אפילו על טפח א' כתב חסר.

אם לא ימצא הגנב ונקרב:

הר"ת הם אליהו [צעל הטורים], לפי המבואר בב"מ דף ל"ז: שנים שהפקידו זה מנה וזה מאתיים ושניהם אומרים שלי המאתיים, אזי הדין יהא מונח עד שיבא אליהו, וזה ביאור הפסוק אם לא נמצא הגנב דהיינו השקן מרמז לנו התורה שצריכים להמתין עד שיבא אליהו הנביא.

אם כסף תלוה את עמי את העלוי עמך:

בפרקי אבות [פרק ו'] כ' אין מלוין לו לאדם לבית עולמו לא כסף ולא זהב אלא מעשים טובים בלבד, ורמז לזה בפסוק אם כסף תלוה, אם יש כסף המלוה לו לאדם זה רק "את העני עמך", הכסף שנותן לצדקה ולעניים זה מלוה לו ושומר עליו לעולם הבא ולא שאר כסף.

ובשר בשדה טריפה לא תאכלו:

כ' צעלי החסד דבר נפלא בספרם לעת זקנים על התורה: מפני מה זכה הכלב יותר משאר בעלי חיים, כי דרך העולם להציג הכלבים לשמור הצאן מן הזאבים, והנה בפעם הזאת לא הצליח הכלב לשמור על הצאן ולכך נעשה א' מהם טריפה על ידי הזאב שבא לדורסם, עם כל זה ציוה לנו התורה לא תהיה כפוי טובה על אותן הרבה פעמים שהכלב כן שמר על הצאן וגם ימשיך לשמור, ולכן ציוה התורה ליתן שכר לכלב דוקא בעת שלא הצליח הכלב שמירתו שלא לשכוח הטובה שעושה בכלל, וזה מוסר השכל גדול, לפעמים יש טענות על א' שעשה דבר שלא כהוגן ואולי גם עולה, מכל מקום אין לשכוח אותן הפעמים שעשה כהוגן ואסור להיות כפוי טובה על זה.

וברך את לוחמך ואת מימך והסירותי מזולתה מקרבך:

מקובל מפי צדיקי אמת שסגולה נפלאה לרפואת חולי ר"ל הוא לכיין בברכת הנהנין קודם ולאחר האכילה, ומרומז בפסוק וברך - אם תעשה הברכה כראוי אז והסירותי מחלה מקרבך אכ"ר.

וביום העשביעי תשבות למען יזוהו שורך וזמורך:

לכאורה קשה להבין לשון הפסוק כאילו כל השביתה בשבת יהיה כדי שינוח השור והחמור, הלא זה אינו אלא מצוה של שביתה בהמתו ואינו חייב סקילה ע"ז, ובדרך רמז כתבו הספיק שהשביתה בשבת יהיה כ"כ חזק אצלו שגם מחשבתי לא יחשוב מעניני המסחר ודאגת הפרנסה של חול, וזהו ביאור הפסוק ביום השביעי תשבות כל כך למען ינוח שורך וחמורך דהיינו עול הפרנסה והדאגות גם זה ינוח ביום שבת.

ויקח את ספר הברית:

כ' רש"י מבראשית עד מתן תורה ומצות שנצטוו באזהרה וצ"ע הלא אם זה בכלל תורה שבכתב א"כ כבר נכלל ואם זה תורה שבע"פ למה נקרא ספר ברית, ונראה בהקדם דברי המאור עינים פ' יתרו שנעשה קודם לנשמע שיקבל עליו הכל בשמחה, בבחי' נעשה אף שאינו שומע, ולזה צריכים תורה משיבת נפש ומשמחי לב ולכן במרה בשעה שהרגישו כי מרים הם נתן להם שבת לשמוח בו והדינין שגורם שמחה, ועי' בספר ברכת חיים על הפטרה ענין ישחק לעת"ל שיתהפך מעצב לעשב עיי"ש דברים מתוקים.

הצריך לו לתקן, וכאן תוכחת מגולה לאותם הבורים והריקים שכותבים בהזמנות החתונה שלהם שם החתן עם בחירת לבה הכלה, במקום לכתוב עם בת זוגה, והוא יסוד כפירה בעיקר קדושת הזיווג לפי דרך התורה, [כמוכן הרבה מהם אינם יודעים מה כותבים והם שווגים ויש לעורר להם את זה].

י"ל מה שהותר להאדון ליתן לעבד עברי שפחה כנענית והילדים ישארו עבדים להאדון, דבעצם יש לשפחה כנענית חיוב מצות דומה לאשה ישראלית ואפילו לגבי טומאה וטהרות, אמנם יחוס אין לה, וזה בא להורות להגנב שאם לא שמעה אזנו בהר סיני, סימן שאין לו היחס להאבות הקדושים, כי באברהם כ' כי ידעתין למען אשר יצוה את בניו ואת אחוריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, אברהם אבינו אמר הרימותי ידי אל ה' אם אקח מחוט ועד שרוך נעל וחז"ל אמרו מי יעלה בה' ה' זה אברהם שכל' ביה נקי כפים ובר לבב, ובאמת האבות הקדושים זכו לברכה של עשירות לא שהיו צריכים לזה אלא להורות שאפילו ע"י נקיות כפים אפשר להיות עושר, ועי' נדרים כ. מי שאין לו כושת פנים סימן שלא עמדו אבותיו על הר סיני, וזוהי העונש שלא יהיה לו בנים מיוחסים לו.

ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי:

בקידושין דף כ"ב מבואר דבעינן שישינה ויאמר שני פעמים דכתב אמר יאמר, וצפ"ר קונץ שיעוריס להגר"א וואסערמאן ז"ל הי"ד הניח נשם נרו הגר"ח מצניסק ז"ל שמבואר במדרש [פרשת ואתחנן] שמשנה רבינו כשרצה לבוא לארץ ישראל וביקש מהקב"ה בתפילות ובתחנונים שיהיה לו רשות לבוא לא"י אמר בזה הלשון "אהבתי את אדוני - זה הקב"ה, את אשתי - זה תורה הקדושה [שנמשלה לאשת חיל כמו שאמר שלמה המלך בסוף משליו], ואת בני - אלו ישראל, לא אצא חפשי - לא אוכל להיפרד מא' מהם [כי כשאדם מת נעשה חפשי מן המצות]" עכ"ל המדרש, והשיבו הקב"ה "אל תוסף דבר אלי", ופי' הגר"ח ז"ל דזהו כנות המדרש כיון דקיי"ל דהעבד צריך לומר שני פעמים דכתב אמר יאמר, לכן כשאמר בפעם הראשון אהבתי את אדוני וגו' לא היה צריך הקב"ה לשמוע אליו כי פעם אחת אינו מספיק, אבל אם היה אומר שני פעמים אזי היה הקב"ה חייב לשמוע אליו, כי הקב"ה מקיים התורה ועל פי הלכה אם העבד אומר כן שני פעמים חייבין לשמוע אליו, לכן אמר לו הקב"ה אל תוסף דבר אלי, דהיינו שלא יאמר שני פעמים, ממילא לא היה צריך לשמוע אל משה.

ורפא ירפא:

עי' ב"ק דף פ"ה מכאן שניתן רשות לרופא לרפא, והקשה חוס' הא מורפא לחודיה כבר יודעים שמותר לרפא, ותי' דהו"א דדוקא מכה בידי אדם מותר לרפא אבל מכה בידי שמים שנראה כסותר גזירת המלך והולך לרופא, לכן כפל הפסוק שגם חולי בידי שמים מותר לרפא, וכתב המח"ל לפרש לפי"ד הירושלמי [הובא בקיצושו"ע ריש הלכות צדקה] "האי תרעא דלא פתיח למצותא פתיח לאסיא" פי' שמי שאינו פותח הדלת כשיש שם עני או שאר דבר מצוה יצטרך לפתוח הדלת בשביל הרופא, ומה שחושב האדם שיקמץ ולא יתן לצדקה לבסוף יצטרך ליתן כסף זו להרופא, ולכן יותר טוב לבזבז כספו לצדקה ולא בשביל רפואות ר"ל, והנה מי שאינו נותן צדקה לעני חושב בלבו אם הקב"ה עושה איש זה לעני מן הסתם מגיע לו כן ולמה אתן לו כסף ואהיה כסותר גזירת המלך, לכן אומרים לו מדה כנגד מדה גם בשבילו לא נסתור גזירת המלך וכשיחלה לא יהיה אפשר לרפא ויבזבז כספו בשביל הרופאים, אבל הנותן צדקה וסותר גזירת המלך, גם בשבילו יסתור גזירת המלך ואם נגזר עליו חולי ירפא במהרה.

ומענין לענין כתב צפ"ר וזכ"ל על הפסוק והסירותי מחלה מקרבך הביאור שלא יצטרך לילך אחר רופאים מומחים הלוקחים הרבה כסף ואין בכוחם לעזור, אלא מקרבך דוקא יבא הרפואה כמו שאמר חז"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בינוש וזנב"ש זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכרן ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בו ניסן תשע"ז

